

Keski-Suomen hyvinvointialueen palveluiden myöntämisen perusteet vuodelle 2026: perhehoidon toimintaohje – vammaisten ja ikäihmisten perhehoito 1.1.2026 alkaen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 13.11.2025 § 51
1657/05.00.00/2025

Valmistelija vastuualuejohtaja Tuija Koivisto p. 040 513 5821
palvelujohtaja Mirja Ahoniemi p. 040 550 3719
palvelupäällikkö Saara Paananen p. 0400 115 656

Selostus asiasta

Yleistä

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Sen tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus perheenomaiseen ja tarpeenmukaiseen hoitoon sekä läheisiin ihmissuhteisiin perheenjäsenenä.

Perhehoidolla edistetään perhehoidossa olevan henkilön hyvinvointia, toimintakykyä, perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. Perhehoitoon sijoittamisen lähtökohtana ovat asiakkaan elämäntilanne, aikaisemmat elämänkokemukset sekä hoivan ja huolenpidon tarve.

Yhteys strategiaan

Perhehoitopaikkojen käyttö antaa asiakkaille mahdollisuuden asua kodinomaisessa ympäristössä, joka tukee myös heidän kokonaisvaltaista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Perhehoidolla voidaan vaikuttaa omaishoitajien jaksamiseen, tukea kotona asumista ja vastata eri asiakasryhmien palvelutarpeisiin.

Keski-Suomen hyvinvointialueen strategisena tavoitteena on vaikuttaa ikäihmisten palvelurakenteeseen sitä keventäen. Perhehoidon lisääminen ja uusien perhehoitajien kouluttaminen vaikuttaa merkittävästi raskaampien asumispalveluiden käyttöön sekä ikäihmisten että vammaispalveluiden osalta. Perhehoidolla vaikutetaan hyvinvointialueen palvelurakenteeseen keventäen sitä ja sitä kautta sillä on suuri vaikutus myös palveluista aiheutuviin kustannuksiin niitä vähentäen.

Lainsäädäntö

Perhehoito on hyvinvointialueen järjestämää palvelua, josta säädetään perhehoitolaissa (Perhehoitolaki 263/2015).

Perhehoito voi olla lyhytaikaista tai pitkäaikaista perustuen yksilölliseen palvelutarpeeseen ja elämäntilanteeseen sekä asiakkaalle laadittuun asiakas- tai omaishoitosuunnitelmaan. Perhehoito on perhehoitolain mukaista toimeksiantosopimukseen perustuvaa perhehoitoa. Toimeksiantosopimuksessa määritellään yksilöllisesti perhehoidon muoto ja sen kesto.

Perhehoitajille maksettavien hoitopalkkioiden, kulu- ja käynnistämiskorvausten tarkistus tehdään vuosittain lakisääteisen indeksikorotuksen mukaisesti (Perhehoitolaki 263/2015 19 §).

Nykytilankuvaus

Keski-Suomen hyvinvointialueella vammaisten ja ikäihmisten perhekoteja on 55, perhehoitajia Keski-Suomen alueella toimii yhteensä 103. Kotiin vietävää perhehoitoa toteuttaa 20 perhehoitajaa. Perhehoidossa on asiakkaita 291, joista pitkäaikaista perhehoitoa käyttäviä 48. Ikäihmisten ja vammaisten perhehoidon arvioidut nettokustannukset vuonna 2025 ovat noin 3,1 M€. Vuoden 2026 talousarvioon perhehoidon kokonaisuuteen kohdistuu säästöpainetta 400 000 €.

Vaikutusten arviointi

Perhehoidon toimintaohjeessa on selkeytetty asiakirjan rakennetta sekä tarkennettu koko toimintaohjeeseen lain mukaiset määritelmät. Tämän tarkoituksena on selkeyttää asiakirjaa. Toimintaohjeessa esitetään, että osapäiväisessä perhehoidossa aikaa vähennetään 10 tunnista 6 tuntiin /päivä. Pienempi tuntimäärä vastaa paremmin osapäiväisestä perhehoidosta maksettavaa palkkiota eikä ole epäoikeudenmukainen suhteessa päiväaikaiseen perhehoidon palkkioon. Tämän lisäksi toimintaohjeeseen kirjattiin, että kotiin järjestettävä perhehoito on kestoltaan vähintään 3 tuntia/kerta. Kotona järjestettävä perhehoito kohdistuu pääosin omaishoitotilanteisiin ja pidempi kesto aika tukee paremmin omaishoitajien jaksamista.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajan äkillisissä sairauspoissaoloissa noudatetaan jatkossa samaa linjaa kuin Kela, kun lasketaan omavastuu-aikaa. Arkipäiviksi lasketaan jatkossa aika maanantaista lauantaihin sekä juhlapäivien aattopäivät. Aiemmin arkipäiviksi on laskettu aika maanantaista perjantaihin.

Perhehoidon toimintaohjeessa huomioidaan STM:n lakimuutosehdotus siitä, jos pitkäaikainen perhehoito päättyy ennakoimattomasti. Tällöin maksetaan irtisanomisajan lisäksi perhehoitajalle yhden kuukauden hoitopalkkio, mikäli uutta asiakasta ei sijoiteta perhehoitoon ennen kuukauden määräajan täyttymistä. Mikäli perhehoitoon sijoitetaan uusi asiakas ennen kuukauden määräajan päättymistä, hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan vain uuden asiakkaan toimeksiantosopimuksen mukaisesti. Muutos vahvistaa perhehoitajan taloudellista tilannetta äkillisissä ja ennakoimattomissa tilanteissa. Keski-Suomen hyvinvointialueella ennakoimattomia tilanteita on vähän (0-5 tilannetta/vuosi), jonka vuoksi taloudellinen vaikutus on pieni (0-8000 €/vuosi).

Perhehoidon palkkioihin ja kulukorvauksiin tehdään indeksikorotukset, jotka STM loppuvuodesta ilmoittaa. Indeksikorotukset ovat olleet suuruudeltaan 1-2%. Hyvinvointialueen kustannukset perhehoidosta tulevat siltä osin nousemaan arviolta 30 000- 60 000 €.

Perhehoitoon kohdistuu vuoden 2026 talousarviossa 400 000 € säästöpainetta. Säästöä arvioidaan syntyvän, kun hyväksytyillä omaishoidon tuen myöntämisperusteiden muutoksilla omaishoitajien määrän arvioidaan vähenevän perusteiden tiukentuessa. Perhehoito ja omaishoidon tuki ovat asiakaskunnaltaan vahvasti toisiinsa sidoksissa olevia palveluita, joiden asiakasmäärillä on vaikutusta toisiinsa. Lyhytaikaisessa ja kotiin järjestettävässä perhehoidossa iso osa asiakkaista koostuu omaishoidon tuen 1. ja 2. palkkioluokan asiakkaista. Omaishoidon tuen asiakkaiden määrän väheneminen erityisesti

ikäihmisten omaishoidossa arvioidaan vaikuttavan osaltaan myös perhehoidon asiakasmäärään vähentäen asiakkaita.

Käsittely muissa toimielimissä

Myöntämisen perusteet käsiteltiin vammaisneuvostossa 30.10.2025 § 62 ja vanhusneuvostossa 31.10.2025 § 50. Kokouksissa ei esitetty muutoksia myöntämisen perusteisiin.

Toimivalta

Hallintosääntö § 18

Esittelijä	Vastuualuejohtaja, strateginen johtaminen ja järjestäminen Pihl Anu
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää hyväksyä ehdotetut perhehoidon toimintaohjeen ja vammaisten ja ikäihmisten perhehoidon myöntämisen perusteet vuodelle 2026. Mikäli valtuuston talousarviopäätöksellä on vaikutusta tehtyyn päätökseen, niin asia otetaan uudelleen käsittelyyn hyvinvoinnin ja terveydenlautakunnassa joulukuussa ja tehdään uusi päätös.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.